

Szabadjfalvi József[1]: In memoriam Loss Sándor

Debreceni Jogi Műhely, 2005. évi (II. évfolyam) 1. szám, (2005. április)

Életének 44. évében 2004. október 14-én tragikus hirtelenséggel, autóbaleset következtében elhunyt Loss Sándor, a hazai jogszociológia jeles alakja. Személyében egy mindenki által szeretett, hallgatói körökben is igen népszerű és közkedvelt kollégát veszítettünk el. A vele kapcsolatos élményeink munkatársként, barátként, egykori évfolyamtársként annyira frissek és elevenek, hogy hiányát csak most kezdjük felfogni. Azt, hogy többé nem tudunk vele egy jó ízűt beszélgetni szakmáról, tudományról, akár hétköznapi dolgokról, még ezután kell feldolgoznunk.

Loss Sándor 1961. szeptember 22-én pedagógus szülők gyermekeként született a Szabolcs - Szatmár - Bereg megyei Kállósemjénben. Középiskolai tanulmányait szülővárosában a Korányi Frigyes Gimnáziumban végezte. Az érettségi vizsgák letétele után a Miskolci Egyetem (akkoriban: Nehézipari Műszaki Egyetem) Állam- és Jogtudományi Karán folytatta tanulmányait, ahol 1986-ban állam- és jogtudományi doktori diplomát szerzett. Három évvel később 1989-ben az ELTE Bölcsészettudományi Karán szociológusi diplomát szerzett. Hallgatóként aktív tagja volt a miskolci egyetem jogi karán működő jogelméleti tudományos diákkörnek, illetve „Teaház” néven a ‘80-as évek első felében a korabeli rendszer tolerancia-határait gyakran átlépő társadalompolitikai klubot vezetett. 1985 és 1986 között egyetemistaként Vonzáskör címmel néhány lapszámot megérő művészeti-kritikai folyóiratot szerkesztett.

1987 és 1990 között a Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar Politikaelméleti és Szociológiai Tanszékén, majd 1990-től az Állam- és Jogtudományi Kar Jogelméleti és Jogszociológiai Tanszékén dolgozott. Aktívan részt vett a tanszék Tempus, OTKA és más pályázataiban, kutatási programjaiban, illetve a ‘90-es években két ízben is részesült a Soros Alapítvány kutatási ösztöndíjában. 1989 és 1994 között oktatóként vezette a jogi karon szerveződött Bibó István Olvasókört, mely a jóval ismertebb budapesti szakkollégiumok példáját követve a tehetséges és érdeklődő hallgatók intenzív társadalomtudományi képzését szervezte, illetve lehetőséget biztosított publikálási lehetőségre. Ennek legfontosabb periodikája a több számot is megélt - az idő távlatában is színvonalasnak tekinthető - Olvasóköri Füzetek voltak.

1992-től több éven át meghívott oktatója volt a szegedi József Attila Tudományegyetem (jelenleg: Szegedi Tudományegyetem) Állam- és Jogtudományi Kara Jobbölcséleti és Jogszociológiai Tanszékének. 1999-től a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem (jelenleg: Debreceni Egyetem) Jog- és Államtudományi Intézetében részfoglalkozású oktatóként tevékenykedett, majd 2001-től a karrá válást követően a Jobbölcséleti és Jogszociológiai Tanszék főállású vezetőjeként dolgozott docensi minőségben. Mindemellett sok éven át, egészen haláláig, tanított a miskolci bölcsész kar szociológiai tanszékén, sőt egy ideig annak megbízott vezetője is volt. Oktatott jogszociológiát, jogi antropológiát, politikai szociológiát, általános szociológiát, jogelméletet, államelméletet, összehasonlító jogot. Speciális kollégiumokat általában az éppen aktuális kutatási témáiból hirdetett meg, melyek hallgatói körökben mindig nagy népszerűségnek örvendtek.

Tudományos (PhD) fokozatot 1999-ben szerzett A cigány közösségi jog című disszertációjának megvédésével. 2001-től a Magyar Tudományos Akadémia Bolyai János Kutatási Ösztöndíját nyerte el. Számos külföldi egyetemen megfordult (Freiburg, Frankfurt, Regensburg, Trier, London stb.) és folytatott kutatásokat. Kutatási területe a jogszociológia,

jogi antropológia, jogelmélet és a kisebbségi (roma) jogok területére összpontosult. Számos hazai kutatásban vett részt irányítóként és közreműködőként egyaránt. Tudományos publikációinak száma megközelíti az ötvenet.

Loss Sándor nem csupán tanított, kutatott és publikált, hanem a széles értelemben vett szakmai közéletben is - főképpen mint jogvédő - szerepet vállalt. 1995-től a budapesti Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda (NEKI) külső munkatársaként diszkriminációs ügyekben civil szervezeteknek nyújtott segítséget, illetve részt vett a Magyar Helsinki Bizottság fogda-megfigyelési programjában. A közelmúltban szakértőként (ötletadóként) közreműködött Bódis Kriszta Romani Kris című díjnyertes dokumentum filmjének elkészítésében. Mindezekon túl Miskolc közéletének is ismert szereplője volt, nevéhez több haladó kezdeményezés is kötődik. Otthonosan mozgott a város művészeti és irodalmi életében.

Természetesen egy ilyen nekrológban nem lehet a hátrahagyott életmű minden egyes vonatkozását megemlíteni. A haláleset megmagyarázhatatlansága, illetve a személyes élmények most nem teszik lehetővé, hogy a „tárgyilagos” tények közlésén túl valamilyen életmű-értékelést készítsünk pályájáról. Most még a fájdalom perceit éljük, de remélem hamarosan eljön az idő amikor méltó emléket állítva az elhunytnak, munkásságát azok számára is hozzáférhetővé tesszük, akik nem ismerték vagy nem ismerik Loss Sándor hátrahagyott életművét. Hiszen olyan összetett munkásságról van szó, mely tudományos közleményekben (könyvekben, tanulmányokban), kutatási zárójelentésekben, tankönyvekben, jegyzetekben, esetleg még nem is publikált tanulmányokban, valamint előadásait, speciális kollégiumait hallgató, kutatásaiban alkalmanként közreműködő tanítványaiban, vagy éppen kollégáinak adott tanácsokban véleményekben, közös tervezgetésekben van jelen. Halálát követően az egyik miskolci helyi lap, mint „a legszeretreméltóbbak egyiké”-t emlegette. Ennél találóbban én sem tudnám meghatározni személyiségének lényegét. Több mint negyed százados ismeretségünk okán bizton állíthatom emlékéit megőrizzük és ápolni fogjuk.

[1] Egyetemi tanár, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Jogelméleti és Jogszociológiai Tanszék, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Jogbölcseleti és Jogszociológiai Tanszék